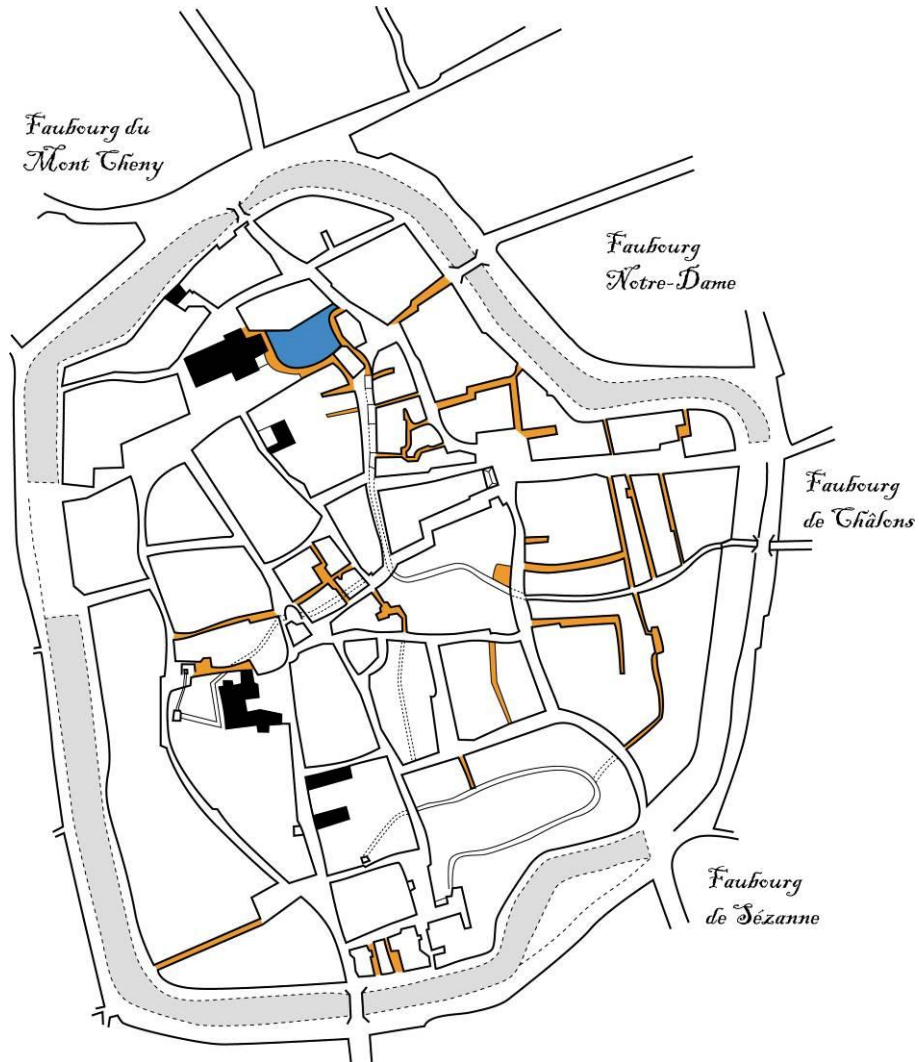

De steegjes van deugden

1- DE BOULEVARDS

Plaats van de voormalige Middeleeuwse stadsmuren

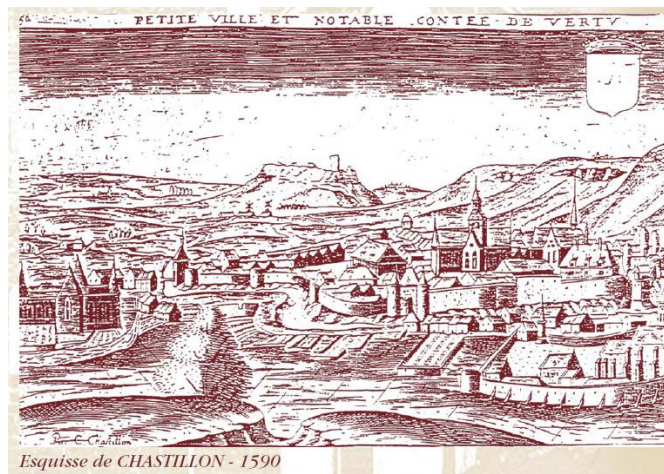
Zoals deze door Claude CHASTILLON, geograaf van Henri IV, gemaakte reproductie van VERTUS in 1590 laat zien, werd de binnenstad eeuwenlang volledig omgeven door stadsmuren en greppels. De stad kon worden betreden door middel van drie monumentale poorten.

Na te zijn gesloopt hebben zij plaats gemaakt voor brede boulevards, een groene 2 km lange ringweg, die het voormalige gedeelte van de binnenstad omsluit, dat tot het begin van de

XXste eeuw werd bewoond : hier woonden 3146 inwoners in 1906.

Op deze plek, bij de Place de la République, bevond zich de poort die in verbinding stond met de voorstad van SÉZANNE.

In 1894 werd de Fontein Théogène LEFEVRE geplaatst, die een gedeelte van zijn eigendommen afstond aan de Stad. De fontein is versierd met een beeldje van gietijzer, een zinnebeeldig voorwerp dat « le Rire » of « Faune dansant » werd genoemd.

2-DE FONTEIN MAIRE DE ROY

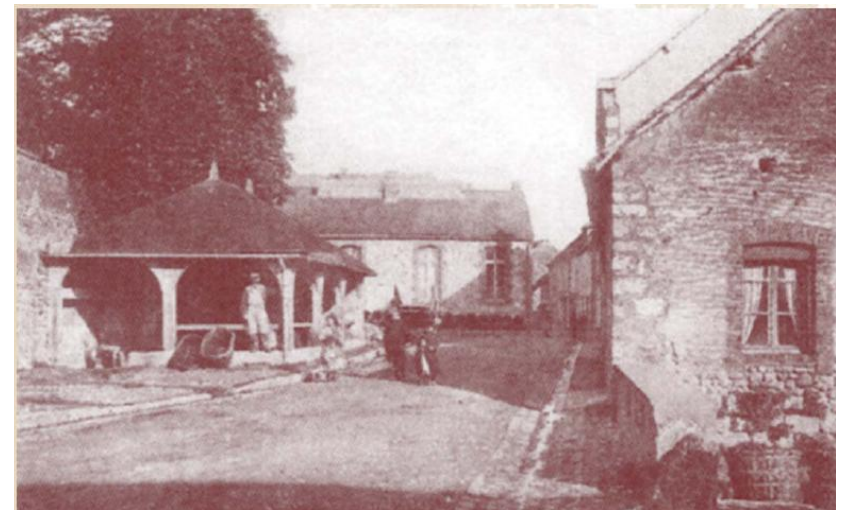

Water is overal tegenwoordig in VERTUS, dankzij de onstuimige bronnen die van water worden voorzien door het bosrijke plateau dat hoog boven de wijngaard en het stadje uittorent.

Deze fontein, waarvan de mooie naam een minder flatteuse

« oorsprongsbenaming » verbergt (Fontaine Merderel in de XVIde eeuw), ontstaat in het nabijgelegen souterrain van het Godshuis.

Zij werd wederopgebouwd van steen en hout in het midden van de XIXde eeuw, en in 1843 als washuis ingericht voor de Vertus generaties tot in de jaren 60 en het ontstaan van de wasmachine.

3-HET VOORMALIGE GODSHUIS *Kapel Saint-Nicolas*

Net als alle in het koninkrijk in VERTUS opgerichte godshuizen wordt hier onderdak gegeven aan bedevaartgangers, maar zij verandert al snel in een opvangtehuis en ziekenhuis voor behoeftige ouden van dagen, armen, verlaten kinderen en zieken, waaronder melaatsen, die van ieder contact zijn ontdaan... Het Godshuis is in 1210 gesticht door de graven van Champagne en werd beheerd door de orde van Augustin. Haar organisatie – verstrekken van kleding en maaltijden – wordt beschreven in een door de

graaf Thibault IV opgesteld handvest.

Haar geschiedenis staat in het teken van een opeenvolging van seigneuriale strijden, donaties en oorlogen. Het Godshuis wordt geholpen door talrijke schenkingen en legaten, maar zij wordt uit evenwicht gebracht door de Revolutie en de conflicten tussen de Kerk en de Staat. Haar roeping van ziekenhuis blijft bestaan met de Zusters van Saint Vincent de Paul tot in 1951.

In 1975 wordt het Burgelijk Opvangtehuis een Bejaardentehuis met 120 plaatsen, dat volledig wordt gerenoveerd in 1984. Tegenwoordig is alleen de aan Saint-Nicolas gewijde kapel over, waar van tijd tot tijd nog kerkdiensten worden gevierd.

de vers 1920

4-HET STADHUIS *Voormalig Huis van de Dames-Regentesse*

In 1660 richt de Bisschop van CHÂLONS de congregatie van de zusters van de Christelijke Doctrine op, « de Dames Regentesse» genoemd, met als doel meisjes op te voeden en schooljuffrouwen op te leiden die in staat zijn op het platteland les te geven.

Dit grote gebouw werd zodanig gebouwd om ze op te vangen tot aan de Revolutie. Zij werden vervolgens uitgezet en het in 1807 aan het Gasthuis toegewezen gebouw werd door de stad gehuurd om er het

stadhuis in onder te brengen, en vervolgens het politiebureau en de rechtbank.

Het Stadhuis werd in 1847 voorzien van met wapens versierde tralieroosters die het binnenhof afsluiten.

Het gebouw werd in 1837 teruggekocht door de Stad, die grote herstel- en uitbreidingswerken begon in 1968.

Mary, éditeur

5. PLACE DE LA GRANDE FONTAINE

In het midden van dit uitgestrekte plein ligt de « Grote Fontein », een bassin waarvan het bestaan wordt bevestigd in 1267, en waarvan de huidige inrichting met haar roosters en vier ingangen dateert van 1858. Als voornaamste doorgangs- en verspreidingsplaats van de waterbronnen, bevestigt de fontein de alomtegenwoordigheid van water, dat voortaan wordt gekanaliseerd onder verschillende straten van de wijk.

Tijdens een brand volgend op de Duitse inval van juni 1940, werd de wijk ernstig beschadigd en volledig

geherstructureerd : een blok huizen verdween waardoor het plein vrij werd gemaakt, en wordt omgeven door recente bouwwerken.

Er zijn echter voormalige huizen met « houten dakpannen » overgebleven, waarvan de voorgevel is opgewaardeerd tijdens hun restauratie.

6. WASHUIS EN RUE DU MOULINET

VERTUS bezit zeven bronnen binnen haar voormalige stadsmuren, en twee andere bronnen « buiten de muren ». De eerste vermeldingen van deze bronnen, plaatselijk « fonteinen » genoemd, dateert van de Middeleeuwen.

De fontein van de Moulinet,
die als drinkbak dienst deed
en in het verleden fontein
Herment werd genoemd,
wordt bevoorraadt door de

fontein van de Dames Regentesse, gelegen in de tuinen van het Stadhuis.

Zij is eveneens getransformeerd in een washuis, en behield als één van de laatsten deze nuttige functie in de binnenstad tot in de jaren 1960.

Het water wordt voortaan gekanaliseerd onder het steegje Moulinet tot aan de Grande Fontaine.

9. DE KERK SAINT MARTIN

De huidige kerk is gebouwd aan het einde van de XIde eeuw, ongetwijfeld op de plaats waar Gallische kerkdiensten werden gehouden, en vervolgens van een eerste kerk, op het moment dat in Champagne het evangelie werd gepredikt in de IIIde of IVde eeuw.

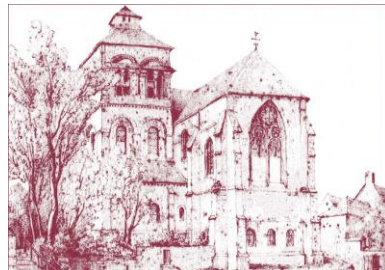
De kerk biedt onderdak aan een abdij van reguliere domheren, en werd daarna alleen toegewezen aan de parochiale godsdienst, ten gevolge van de brand van 1167, die haar verwoestte met het kasteel waarin ze was ondergebracht.

Talrijke conflicten en branden leidden tot opeenvolgende transformaties, met name in de XVde eeuw. In deze tijd werd de timpaan van het centrale kerkportaal uitgesneden in een half relief van een «Instelling van Saint Martin», maar is tegenwoordig aan grote slijtage onderhevig : de heilige deelt zijn mantel met de armen.

Geplaatst voor de achteruitgang en de dreigende instorting van de kerk, startte de gemeente grote herstelwerken vanaf 1852. De architect herstelde de onderbouw bij de bron, en probeerde een niet meer bestaande stijl te reconstrueren. De door de parochieleden geschonken glas-in-lood-ramen dateren eveneens van de XIXde eeuw.

Tijdens de brand van juni 1940 verloor de kerk haar daken, het plafond van het kerkship, de klokkentoren en haar drie klokken, de grote orgels, de sacristie, en al het meubilair van het interieur. De totale reconstructie werd voltooid in 1955, met de bedekking van het kerkship en het omsmelten van de klokken (waarvan er twee dateren van 1595 en 1596).

In 1996 werd het Grote Bernard AUBERTIN orgel ingewijd, een instrument van Duitse stijl, voorzien van 3 toetsenborden en 32 spelen, met naar wijnstokken verwijzend beeldhouwwerk.

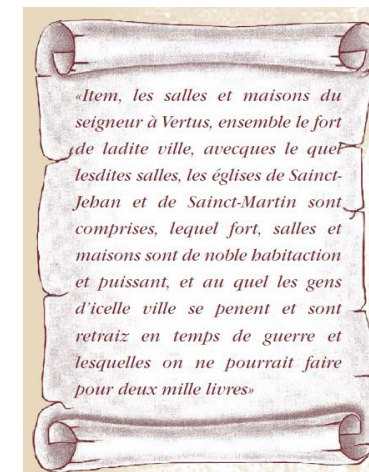
10. POORT VAN " FOI ET HOMMAGE" (TROUW EN EERBETOON) Ligging "

De eerste burcht werd gebouwd aan het einde van de XIde eeuw, op het moment dat de Graven van Champagne zich meester maakten van de regio. Het is een machtig fort met torens en vestingtoren dat weerstand biedt tegen de seigneuriale strijd tot in de XVde eeuw, en wordt verwoest door de opeenvolgende bestormingen van de Honderjarige Oorlog.

Uitsluitend de aan het extreem Noordoosten gelegen vleugel van de « Poort van Trouw en Eerbetoon » van het middeleeuwse kasteel is overgebleven, Zij werd betreden door talrijke leenmannen van de Graaf, die laatstgenoemde trouw en steun waren komen zweren (wachter van het kasteel en kruistocht), in ruil voor een leengoed.

De burcht werd omstreeks 1550 vervangen door een Renaissance kasteel, en na 1750 verlaten. Het wordt vertegenwoordigd op de vergezichten van CHASTILLON.

11. DE POORT BAUDET

Dankzij toestemming van de graaf Thibault IV worden er vestingwerken, bestaande uit stadsmuren en greppels, gebouwd vanaf 1230 om de welvarend geworden (markten) binnenstad te beschermen.

Zij zijn nog altijd goed onderhouden in 1759, maar er ontstaat een slooproject gedurende de beraadslaging van de Algemene Vergadering van de Stad in 1770. Slechts een gedeelte van de Poort Baudet wordt bewaard.

Het ging hier om een tweeledige, brede en monumentale poort, gemaakt van rotsblokken uit de onderaardse steengroeves in de omgeving. Zij werd geflankeerd door twee torens en voorafgegaan door een ophaalbrug om de greppel te kunnen overschrijden.

De overgebleven poort was naar de buitenzijde uitgerust met zware houten deurbladen, en een valpoort, waarvan de plaatsing in de steendikte nog altijd zichtbaar is.

Zij stond in voor de verdediging van de toegang tot de weg van ÉPERNAY, en gaf toegang tot de wijngaarden, het bos en gemeentelijke weidegronden.

Het is één van de laatste nog bestaande stadspoorten in de Marne, en werd in 1881 op de Historische monumentenlijst geplaatst.

12. DE PUT SAINT MARTIN

Het betreft de voornaamste bron van de binnenstad, die ontstaat onder de kerk, en met ingang van de oprichting van het Graafschap van Champagne werd opgenomen binnen de muren van het Middeleeuws kasteel.

Als oorspronkelijk oord van de binnenstad lijkt het erop dat deze plaats werd vergoddelijkt en opgedragen aan een Keltische god, Virotus, geassimileerd met Apollon in het Gallisch-Romeinse tijdvak, en werd vervolgens onttroond

door de Christelijke kerk.

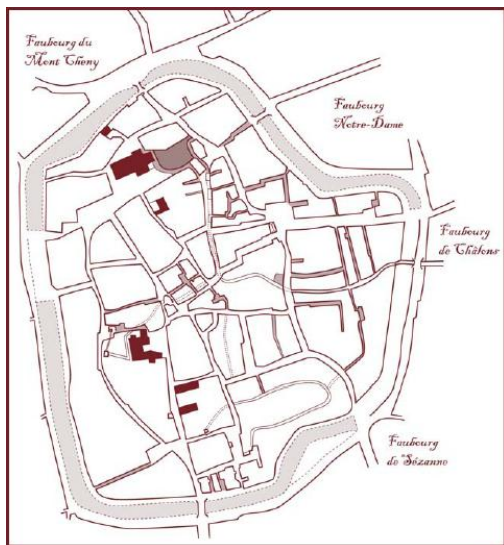
Later maakte het ontstaan van het meer het mogelijk de Molen le Comte te laten draaien, zij functioneerde tot in de XIXde eeuw. Maar de molen deed eveneens dienst als veedrinkbak, watervoorraad voor brandbestrijding, kweekvijver voor karpers, en vanzelfsprekend als washuis !

Hij vormt het hart van de oude wijk en heeft haar steegjes en voormalige molens behouden. Hij wordt op de Monumentenlijst geplaatst in 1958.

13. DE KERK SAINT-MARTIN

De koorafsluiting

Dit door een bron bevoorrade wateroppervlak waarboven de kerk werd gebouwd vormt het meest pittoreske uitzichtspunt van het bouwwerk. Zij bezit de bijzondere eigenschap op palen te zijn gebouwd, met drie onderaardse kapellen van Romeaanse stijl, die de natuurlijke helingsgraad van het terrein volgt (hellingpromillage van 7 m tussen de poort en de koorafsluiting), en waarop zich het koorhek en de armen van de transept bevinden, gebouwd van steen uit de streek, «falloises» genoemd.

In de muur van de geheel in 1852

gerestaureerde koorafsluiting, heeft de architect het gotische raam uit de XVde eeuw vervangen door drie «Romaanse » vensteropeningen om een harmonieuze stijl te geven aan het bouwwerk.

De toren is zeer elegant en harmonieus onder haar dakconstructie met vier dakvlakken. Net als in de hele regio is het merendeel van de versiering voorbehouden aan de bovenste verdieping : de vier zijdes zijn identiek, geajouéerd met twee ramen die allebei zijn samengesteld uit twee paarsgewijs geschikte vensteropeningen.

14. LÉON BOURGEOIS PLEIN

Voormalige Marktplaats

Dit centraal gelegen plein van waaruit vijf hoofdstraten uitwaaien in de richting van de wijken en voormalige poorten heeft altijd het tempo bepaald van de binnenstad.

Dit plein legt zich waarschijnlijk vanaf 1230 op als bestuurscentrum met het auditorium, het gemeenschappelijke huis op de hoek van de straat Jean Le Bon, terwijl Thibault IV, Graaf van Champagne en Brie, een Gemeentelijk Handvest verleent aan de Stad. Het gebouw doet

dienst als stadhuis tot omstreeks 1800, waar de rechters en officieren van het baljuwschap bijeenkwamen. Het auditorium bevond zich in de directe nabijheid van de Hal, zetel van de gemeentevergaderingen, die is getransformeerd in een granenmarkt, maar werd vernietigd in 1893/94.

Als verzamel- en vergaderplaats – met wisselende vrolijkheid – vond op het plein tot in de jaren 1960 eeuwenlang de markt op dinsdag, vrijdag en zaterdag plaats. Sindsdien is er alleen nog markt op dinsdag, maar verplaatst naar de Boulevard Paul Goerg, maar nog altijd dynamisch en levendig.

In 1883 wordt het centrum van de fontein du Vignerons Champenois (wijnbouwer uit de Champagne) ingericht, en wordt de naam van het plein veranderd in Léon Bourgeois, als eerbetoon aan de minister en afgevaardigde van de Volkenbond, die in onze regio leefde.

15. RUE JEAN LE BON *Molen van het Auditorium*

Deze straat is de verkeersader van de binnenstad, en verbindt de voormalige marktplaats met de stadsmuren, in de richting van de voorstad van SÉZANNE.

In de loop der eeuwen bracht zij talrijke handelaars en ambachtslieden bijeen, en er was zelfs een herberg gevestigd in het begin van de XVIIde eeuw. Laatstgenoemden verdwijnen pas geleidelijk vanaf de jaren 1980, of verhuizen naar eenvoudiger met de auto toegankelijke plaatsen...

In 1894 krijgt de straat de naam Rue Jean le Bon, als herinnering aan deze vorst die zijn wapens en zijn deviezen in 1361 aan de Stad gaf –

« van silver waarvan de bek werd doorkruist door een pijl in het veld ».

De aangrenzende straten – rue des Juifs (Jodenstraat) en rue des Lombards (Lombardstraat) – herinneren aan het bestaan van de muntenwisselaars gedurende de 4 of 5 door de Graven van Champagne in de Middeleeuwen geoorloofde markten.

De Moulin van het Auditorium was de laatst werkende molen van de binnenstad, die in 1960 stopt te functioneren.

16. RUE DE CHALONS

Dit was de voornaamste straat die naar het marktplein leidde, zij ontstond bij de poort CHÂLONS, en werd reeds in 1280 vermeld onder de naam «Porta Cathalaunensis», en vervolgens onder de namen Porte Chalongoise of Chalonge, met zijn Wachtdienstreglement. De het verkeer hinderende straat wordt gesloopt in 1772.

De straat bevatte belangrijke gebouwen, hoofdzakelijk Hotels in de XVde en XVIde

eeuw, die werden opgevolgd door winkels, waarvan de uithangborden getuigden van de aantrekkingskracht van de hoofdstad op het platteland : «A la Parisienne»,...

Vanaf deze centrale ader geven verschillende steegjes toegang tot de stadsmuren die boulevards zijn geworden (Ruelle des Fossés, Ruelle des Remparts), of tot de Rue Jean le Bon, door middel van de Rue des Juifs.

17. -SAINT CHARLES

Voormalige poort

Op de hoek van de voorstad van CHÂLONS is dit indrukwekkende bouwwerk nauw verweven met onze nationale geschiedenis.

Haar poort herinnert eraan dat zij in september 1815 de tegen Napoleon de Iste Geallieerde vorsten ontving (Tsaar van Rusland, Keizer van Oostenrijk en Koning van Pruisen) voor een belangrijke lunch aan de vooravond van de parade van de troepen op de Mont- Aimé.

In de XIXde eeuw fungeerde zij als relais voor paarden, alvorens eigendom te worden

van de familie GRIGNON, die het in 1894 afstond aan een vrije inrichting : de «Saint-Charles school», die functioneerde tot in 1939.

Zij werd vervolgens de zetel van een patronaat van jonge mensen, theatersessies en andere vrijetijdsbestedingen.

Het gebouw werd in 1993 door de Gemeente van het district overgenomen, en wordt binnenkort gerenoveerd, met het oog op een nieuwe bestemming.

